

Transect-rapport 3966

Soest, Kerkstraat 56-58

Gemeente Soest (UT)

Archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend
Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

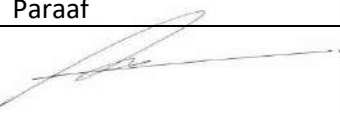
transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Auteur	Drs. T. Nales
Versie	Versie 1.2
Projectcode	22010052
Datum	13-06-2022
Opdrachtgever	Tritium Advies b.v.
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Onderzoeksmelding	5184651100
Bevoegde overheid	Gemeente Soest
Adviseur bevoegde overheid	Centrum voor Archeologie Gemeente Amersfoort
Status	Definitief
Beheer documentatie	Transect, Nieuwegein
Voorblad	Foto van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (11-03-2022)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven (Senior archeoloog)	13-06-2022	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Tritium Advies b.v. heeft Transect in maart 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Kerkstraat 56-58 in Soest (gemeente Soest). De aanleiding voor het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de sloop van het bestaande winkelpand en de realisatie van een appartementencomplex. Het archeologisch vooronderzoek bestaat hier uit een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend veldonderzoek (IVO). De vraagstelling van deze onderzoeken is het specificeren van de archeologische verwachting van het plangebied en het toetsen en aanvullen van deze verwachting door middel van waarnemingen in het veld.⁹

- Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de flank van een stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug ligt. Gezien de ouderdom van de gestuwde afzettingen van deze stuwwal is theoretisch gezien bewoning vanaf het Laat-Paleolithicum mogelijk geweest. Ook kan het, vanwege de hoge ligging een goede locatie zijn geweest voor het oprichten van grafmonumenten. Een voorbeeld hiervan (een grafheuvel) met bijbehorende sporen van een nederzetting bevindt zich zelfs direct ten westen van het plangebied en is in zijn geheel aangeduid als een terrein van zeer hoge waarde op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Het is zodoende aannemelijk dat ook in het plangebied bewoning kan hebben plaatsgevonden, mede vanwege de vergelijkbare landschappelijke ligging. De archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen is daarom voor het plangebied hoog.
- Voor wat betreft resten uit de Nieuwe tijd is de verwachting laag. Op basis van cultuurhistorische gegevens en topografische kaarten ligt het plangebied buiten de historische kern van Soest in een gebied van akkers. Er heeft op historische kaarten geen bebouwing gestaan in de eerste helft van de 20e eeuw, waarmee het de verwachting is dat het in de periode ervoor (tot 1500) waarschijnlijk ook niet het geval is geweest.
- Op basis van het veldonderzoek is de archeologische verwachting van het plangebied op te splitsen in twee delen. Deze delen betreffen respectievelijk het zuidelijk en noordelijk deel van het plangebied en zijn weergegeven in bijlage 6. In het noordelijk deel van het plangebied is de oorspronkelijke bodemopbouw nog volledig intact. Tevens zijn daar archeologische indicatoren gevonden, waarmee de bevindingen aansluiten met de informatie van het terrein van zeer hoge waarde ten westen van het plangebied. Dit deel heeft op basis van het onderzoek een hoge archeologische verwachting (deel 'hoge verwachting', bijlage 6). In het zuidelijk deel – de rest van het plangebied – geldt een lage archeologische verwachting. De veldwaarnemingen en de gegevens uit de boringen wijzen erop dat hier het terrein afgegraven is, waarbij alle eventueel aanwezige archeologische resten zijn verdwenen. Waarschijnlijk heeft deze afgraving plaatsgevonden ten behoeve van de aanleg van de bebouwing en het parkeerterrein in het plangebied (deel 'lage verwachting', bijlage 6).

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen om de huidige bebouwing te slopen en een appartementencomplex te realiseren. Op basis van het archeologisch onderzoek is echter voor een deel een hoge archeologische verwachting vastgesteld. In dit deel, het noordelijk deel van het plangebied zoals aangeduid in bijlage 6, kunnen vanaf een diepte van 10,1-9,6 m NAP (80 cm -Mv) archeologische resten aanwezig zijn. Het verdient daarom de aanbeveling om een vervolgonderzoek uit te voeren op die plek, wanneer daar graafwerkzaamheden dieper dan deze 80 cm -Mv gepland zijn. Hierbij is er rekening gehouden met een bufferzone van 20 cm. Dit onderzoek zou kunnen plaatsvinden in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, mogelijk zelfs met een doorstart naar een

opgraving van dit deel van het terrein (478 m²). Voor een dergelijk onderzoek is een Programma van Eisen (PVE) nodig, dat op voorhand van het onderzoek door de gemeente Soest (als bevoegde overheid) moet zijn beoordeeld en goedgekeurd. Als bodemingrepen binnen 80 cm -Mv blijven, zijn eventuele maatregelen in principe niet nodig.

In de rest van het plangebied is de verwachting op archeologische resten laag. Voor dit zuidelijk deel van het plangebied ((deel 'lage verwachting', bijlage 6) adviseren wij in het kader van de voorgenomen nieuwbouw geen aanvullende maatregelen en om dit terreindeel voor wat betreft archeologie vrij te geven. Op het moment dat onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Soest).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Soest) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1. Aanleiding	1
2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	2
3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	1
4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	3
5. Beleidskader	4
6. Landschap, geomorfologie en bodem	5
7. Beschrijving bekende archeologische kenmerken	7
8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	9
9. Gespecificeerde archeologische verwachting	15
10. Resultaten veldonderzoek	18
11. Beantwoording onderzoeksvragen	21
12. Conclusie en Advies	22
13. Geraadpleegde bronnen	24
Bijlage 1: Archeologische beleidskaart van de gemeente Soest	26
Bijlage 2: Geomorfologie	27
Bijlage 3: Hoogtekaart	28
Bijlage 4: Bodemkaart	29
Bijlage 5: Archeologische informatie	30
Bijlage 6: Boorpuntenkaart	31
Bijlage 7: Foto's van boringen	32
Bijlage 8: Boorbeschrijvingen	33

1. Aanleiding

In opdracht van Tritium Advies b.v. heeft Transect¹ in maart 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Kerkstraat 56-58 in Soest (gemeente Soest). De aanleiding voor het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de sloop van het bestaande winkelpand en de realisatie van een appartementencomplex.

In het plangebied geldt in het bestemmingsplan *Soest Midden en Zuid (2011)* een Waarde – Archeologie hoge verwachting (AWV1). Vanwege deze aanduiding is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen, die groter zijn dan 100 m² en dieper dan 30 cm -Mv reiken. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen van de toekomstige ontwikkeling (circa 2485 m² met bodemingrepen dieper dan 30 cm -Mv) archeologisch vooronderzoek nodig is.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de voorwaarden, die de gemeente Soest aan archeologisch vooronderzoek stelt (d.d. januari 2022), de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 en het Plan van Aanpak (Nales, 2022).

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK) is opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze gegevens zijn aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur en van Landschap Erfgoed Utrecht en het Centrum voor Archeologie Amersfoort en de lokale amateurs of verenigingen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Ook zullen eventueel aanwezige (vondstrijke) archeologische waarden in het gebied in kaart worden gebracht. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O). De toegepaste methodiek in het veld wordt beschreven bij de beschrijving van de veldresultaten (Hoofdstuk 10).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

- Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?
- Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante niveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?
- In hoeverre zijn de archeologisch relevante niveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?
- Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

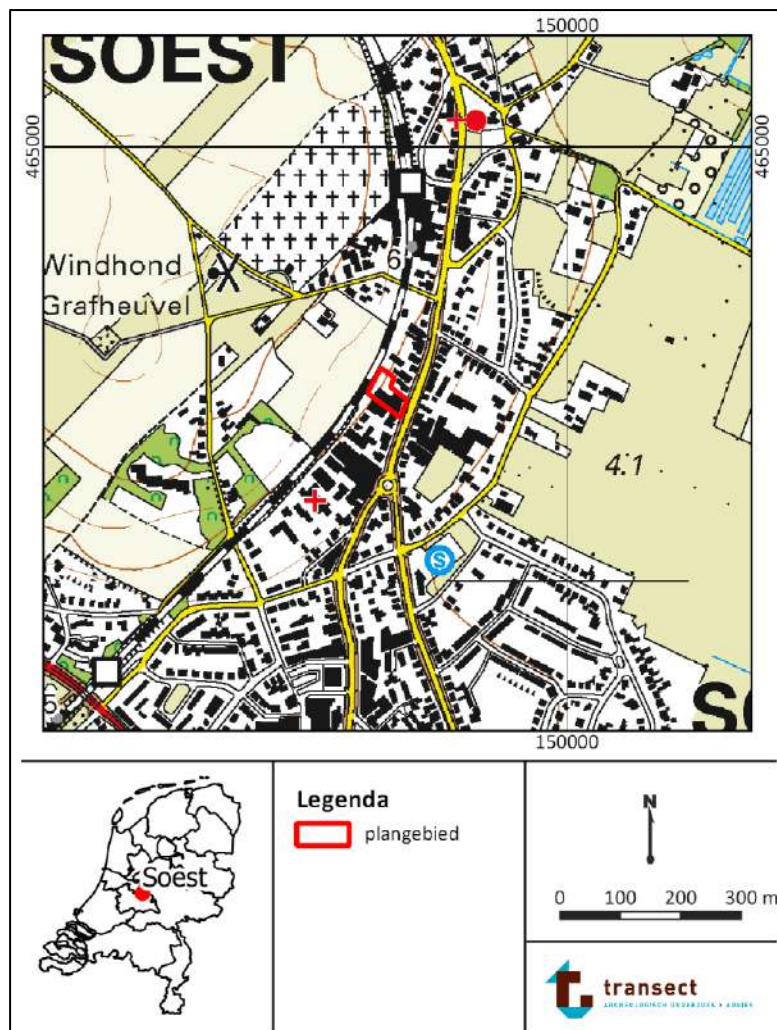
Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegde overheid een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4003 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1 (KNA 4.1).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Soest
Plaats	Soest
Toponiem	Kerkstraat 56-58
Kaartblad	32A
Centrumcoördinaat	149.705 / 464.597

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied ligt aan de Kerkstraat 56-58 in Soest (gemeente Soest). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Kadastraal gezien omvat het plangebied een deel van perceel SOE00 sectie K nummer 2491, 2492 en 2717. In het oosten grenst het plangebied aan de Kerkstraat, de overige begrenzing wordt gevormd door de perceelsgrenzen van aanliggende kavels. Het plangebied is circa 2485 m² groot.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven, bron: www.pdok.nl).

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Aanvraag omgevingsvergunning
Oppervlakte plangebied	2485 m ²
Planvorming	Nieuwbouw appartementencomplex
Omvang verstoringen	Sloop huidige winkelpand (circa 950 m ²) Uitgraven bouwkuipen (448 m ²) Aanbrengen verharding (360 m ²)
Bodemverstorende werkzaamheden	Graafwerkzaamheden
Diepte verstoring	>30 cm -Mv

Het voornemen bestaat om het winkelpand in het plangebied (circa 950 m²) te slopen en daarvoor een appartementencomplex met vier wooneenheden voor terug te plaatsen. De eenheden zijn in totaal 448 m² groot. Een inrichtingstekening van de toekomstige situatie is weergegeven in figuur 2. Achter het appartementencomplex zal een toegangsweg worden gerealiseerd met enkele parkeervlakken (circa 360 m²). Verder zal groen worden gerealiseerd. Om de herontwikkeling mogelijk te maken, is een omgevingsvergunning nodig aangezien de voorgenomen ingrepen groter zijn dan door het bestemmingsplan wordt toegestaan. De bodemingrepen zullen naar verwachting het bodemarchief en daarmee eventueel aanwezige archeologische waarden aantasten.

Er zijn als gevolg van de herontwikkeling geen effecten op het waterpeil voorzien.

Figuur 2: Ontwerptekening van de toekomstige situatie (bron: De Bunte Vastgoed).

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Aanvraag omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan <i>Soest Midden en Zuid (2011)</i>
Onderzoeksgrens	100 m ² en dieper dan 30 cm –Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Sinds juli 2016 (Erfgoedwet) is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2022 of begin 2023 in werking zal treden.

In het bestemmingsplan “Soest Midden en Zuid (2011)” heeft het plangebied Waarde – archeologie hoge verwachting (AWV1; bron: www.ruimtelijkeplannen.nl). Deze waarde is gebaseerd op de gemeentelijke beleidskaart (bron: www.soest.nl; bijlage 1). Hierop heeft het plangebied een Archeologisch Waardevol verwachtingsgebied 1 (hetgeen gelijk staat aan een hoge archeologische verwachting).

Bij bouwwerken en/of bodemingrepen die groter zijn dan 100 m² én dieper reiken dan 30 cm -Mv is daarom archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk. Gezien het grotere verstoringsoppervlakte en -diepte betekent dat in dit geval er in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning een archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk is (zie hoofdstuk 4).

In het kader van de omgevingsvergunning dient de aanvrager een rapport aan de gemeente te overleggen, waarin de archeologische waarde van het plangebied naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders in voldoende mate is vastgesteld. Afhankelijk van de uitkomsten van het archeologisch (voor-)onderzoek dat hiervoor nodig is, kunnen aan de ontwikkeling regels worden verbonden ter behoud van belangrijke archeologische waarden. Deze kunnen bestaan uit technische aanpassingen of een veiligstellende opgraving. Het archeologisch vooronderzoek kan hiertoe worden uitgebreid met een al dan niet gecombineerd karterend en waarderend onderzoek, zodat op basis van de KNA-waarderingssystematiek een waardestelling kan worden opgemaakt.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Midden-Nederlands zandgebied
Geomorfologie	Niet gekarteerd (waarschijnlijk stuwwal)
Maaiveld	9,7 m +NAP
Bodem	Bebouwd
Grondwater	Onbekend

Landschap

Het plangebied is gelegen in het Midden-Nederlandse zandgebied, een gebied dat gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van hoge stuwwallen, die zich gedurende de voorlaatste ijstijd hebben kunnen vormen (Stouthamer e.a., 2015). In die voorlaatste ijstijd (het Saalien, circa 370.000 tot 130.000 jaar geleden) lag er tot in Midden-Nederland landijs, dat de daar eerder gelegen oudere grofzandige rivierafzettingen van de Rijn en Maas voor zich uit heeft gestuwd. Hierdoor ontstonden stuwwallen, onder andere tussen Amersfoort en Veenendaal en tussen Lunteren en Wageningen. Ter plaatse van de Gelderse Vallei, waarin het plangebied gelegen is, sleet het landijs een diep glaciaal bekken uit. Soest, met inbegrip van het plangebied, bevindt zich in het overgangsgebied van de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug naar het glaciaal bekken van de Gelderse Vallei. Toen het landijs verdwenen was, vulde het bekken zich op met fluvioglaciale afzettingen (Formatie van Drenthe, laagpakket van Uitdam). Deze bestaan overwegend uit grof zand en grind en zijn in een grillig patroon afgezet. In de fluvioglaciale afzettingen komt relatief veel materiaal van de stuwwallen voor, maar ook noordelijke bestanddelen uit het ijs. In het Eemien (circa 130.000 – 115.000 jaar geleden), een interglaciaal, sedimenteren in de Gelderse vallei marien-litorale afzettingen en terrestrische afzettingen, zoals veen, klei en zand.

In de laatste ijstijd (het Weichselien, circa 120.000 – 10.000 jaar geleden) was er geen sprake van de aanwezigheid van landijs, maar kende Nederland wel een zeer koud en droog klimaat. Hierdoor werden vanuit drooggevalen rivierbeddingen en de Noordzeebodem als gevolg van het ontbreken van vegetatie grote hoeveelheden zand weggeblazen om verder afgezet te worden als dekzand. Dekzand is ook in de Gelderse Vallei afgezet, dat zich daardoor verder kon opvullen. Zo ontstond onder invloed van een overheersende zuidwestelijke wind in de Vallei een landschap met dekzandruggen, die veelal uit langgerekte, oost-west georiënteerde paraboolduinen bestonden (Stouthamer e.a., 2015). Het merendeel van de paraboolduinen, die aan het oppervlakte liggen in de Gelderse Vallei zijn al reeds voor het Allerød-interstadiaal (ouder dan circa 11.000 jaar geleden) ontstaan, in tegenstelling tot het merendeel van de zandruggen in Noord-Brabant en Noord-Limburg (Maarleveld en Van der Schans, 1961).

Met het verbeteren van het klimaat aan het eind van het Weichselien, raakte het dekzand begroeid en werd het dekzandrelief gedurende het Holocene (de huidige geologische periode) als het ware “vastgelegd”. Hierdoor veranderde er weinig meer aan het landschappelijk reliëf in de Gelderse Vallei na het Pleistoceen. Vanwege het onregelmatig reliëf in het gebied was er sprake van een slechte afwatering. Daardoor trad onder invloed van kwelwater vanuit de stuwwallen in de lager gelegen delen van het landschap van de Gelderse Vallei veenvorming op. Het ontstane veen had over het algemeen een oligotroof karakter (Berendsen, 2005). De veengroei duurde voort tot in de Late-Middeleeuwen. Vanaf toen begon men met de winning van turf, waarbij veen werd afgegraven, en de systematische aanleg van sloten ten behoeve van de ontwatering van het gebied. Met name dit laatste

heeft geleid tot een veel lagere grondwaterstand in het gebied, waardoor ook degradatie van veen optrad als gevolg van oxidatie.

Geologie

Volgens boring B32A0897 uit het Dinoloket van TNO liggen 300 m ligt ten zuidwesten van het plangebied (zwak grindig) zand, dat waarschijnlijk gestuwde afzettingen zijn als onderdeel van een stuwwal. Geologisch behoren deze afzettingen tot de Formatie van Drente (Bakker e.a., 2003; bron: www.dinoloket.nl, 149583 , 464521 (RD)).

Geomorfologie

Op de geomorfologische kaart is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging in de bebouwde kom. Vermoedelijk ligt het, net als het gebied direct ten westen van het plangebied, op de flank van een stuwwal (code 13B11, bijlage 2, www.pdok.nl).

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Op basis van het AHN valt af te leiden dat het maaiveld in het plangebied op 9,7 m NAP ligt (bron: www.ahn.nl; versie 4; bijlage 3). Op het kaartbeeld is duidelijk te zien hoe het plangebied op een van west naar oost aflopende helling ligt. Waarschijnlijk betreft het hier de helling van de stuwwal (zie 'geomorfologie'). Het maaiveld binnen het plangebied vertoont enige hoogteverschillen. Het noordwestelijk deel van het plangebied ligt namelijk circa 1,0 m hoger dan het zuidelijk deel van het plangebied. Deze hoogteverschillen zijn waarschijnlijk kunstmatig.

Bodem

Op de bodemkaart is het plangebied gekarteerd als bebouwd gebied. Oorspronkelijk lagen er waarschijnlijk hoge zwarte enkeerdgronden, in grof zand (kaartcode zEZ30, bijlage 4, www.pdok.nl). Dit is gebaseerd op het voorkomen van deze gronden direct ten westen van het plangebied.

Hoge zwarte enkeerdgronden zijn antropogene gronden, die zich kenmerken door een meer dan 50 cm dikke, donkere humeuze bovenlaag. De meeste van deze gronden zijn te vinden op de middelhoge zandgronden op de plek waar de oude bouwlanden lagen (Stouthamer, 2015). Door het bemesten van de bouwlanden met potstalmest, vermengd met (heide)plaggen of plaggen uit de beekdalen, kon geleidelijk een dik humeus dek ontstaan (Van Doesburg e.a., 2007). Archeologisch gezien zijn enkeerdgronden bijzonder, omdat het aangebrachte humeuze dek de oude pleistocene zandgronden, het begraven oppervlak van vóór de Late Middeleeuwen – en daarmee het archeologisch relevante niveau – kan hebben behoed voor tal van verstoringen.

Grondwatertrap

De grondwatertrap is op de bodemkaart niet gekarteerd. Vanwege de hoge ligging van het plangebied (op een stuwwal) is waarschijnlijk sprake van een grondwatertrap VII. Dit duidt over het algemeen op relatief droge gronden, waarbij de grondwaterstand altijd beneden de 80 cm -Mv verwacht wordt. Met dergelijk lage grondwaterstanden en droge omstandigheden zullen in het plangebied alleen anorganische archeologische resten te verwachten zijn. Onverbrande organische resten zullen als gevolg van oxidatie (grotendeels) zijn verdwenen.

7. Beschrijving bekende archeologische kenmerken

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Middelhoog
Archeologische waarden en/of informatie	Nee

Wettelijk beschermde status

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status.

Archeologische Monumentenkaart (AMK)

Het plangebied is niet opgenomen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK).

Archeologische verwachting

Op de gemeentelijke beleidskaart kent het plangebied een hoge archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op de verwachte ligging van het plangebied op de flank van een stuwwal. Deze hebben vanwege hun hoge ligging binnen het regionale landschap bewoningsmogelijkheden geboden sinds het Laat-Paleolithicum.

Bekende archeologische waarden

In het plangebied zijn voor zover bekend in het verleden geen archeologische waarnemingen gedaan en heeft in het verleden niet eerder onderzoek plaatsgevonden. In de omgeving van het plangebied is wel informatie bekend.

Ten eerste ligt het plangebied direct ten oosten van een terrein van zeer hoge waarde (Veldweg; AMK terrein 12252). Op dit terrein bevinden zich onder een circa 45-90 cm dik plaggende verschillende vondsten die wijzen op nederzettingsactiviteiten in meerdere perioden. De top van de stuwwalafzettingen, die in het gebied aanwezig zijn, zijn grotendeels intact gebleven. Waarschijnlijk hangen de nederzettingsresten samen met de grafheuvel die midden in dit gebied begraven ligt (AMK terrein 1149, vondstmelding 3110459100). De hoge mate van intactheid is de voornaamste reden om een zeer hoge waarde aan het plangebied toe te kennen.

Er zijn verder verschillende onderzoeken nabij het plangebied uitgevoerd:

- 60 m ten zuiden van het plangebied, aan de Soesterbergsestraat 2, is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het kader van de realisatie van een appartementencomplex (onderzoeksmelding 4632588100, Leuving, 2018). Tijdens dit onderzoek is geconstateerd dat het grootste deel van het plangebied afgegraven is. Slechts delen van de ondergrond waren nog intact. Hierom hebben in het kader van deze herontwikkeling geen aanvullende archeologische werkzaamheden plaatsgevonden.
- 25 m ten oosten van het plangebied is aan de Kerkstraat 85-87 en aan de Ferdinand Huyklaan en Kerkstraat 85-87 archeologisch onderzoek uitgevoerd in het kader van sloop en nieuwbouw (onderzoeksmelding 4685432100 en 5090901100). Uit het bureau- en booronderzoek is voor een deel van het plangebied een intacte bodemopbouw vastgesteld (aan de Ferdinand Huyklaan). In de rest van het gebied was er overwegend sprake van diepreikende verstoringen (Soldaat en Bakker, 2019). Daarom is in 2021 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens dat onderzoek zijn enkele grondsporen en een restant van een greppel gevonden die dateren in de Late

Middeleeuwen. In de context van het onderzoeksgebied gaf dit echter geen aanleiding om de resten behoudenswaardig te verklaren (Hartog, 2021).

- Ten zuiden van deze plek, heeft in 2012 aan de Ferdinand Huycklaan 26, archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Deze plek ligt 90 m ten zuidoosten van het plangebied. Uit dit onderzoek is een gedeeltelijk intacte bodemopbouw aangetoond, waarbij er nog restanten van bodemvorming in de top van het dekzand in het plangebied aanwezig was. Ook stond aan de straatzijde een oude historische boerderij, waarvan voorgangers tot zelfs in de Late Middeleeuwen zouden kunnen teruggaan (Kerkhoven, 2012; onderzoeksmelding 2382489100). Dit onderzoek is in 2020 uitgebreid met een bureauonderzoek om een nog groter gebied geschikt te maken voor herontwikkeling. Hierin is geconcludeerd om een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven uit te voeren (Stevens, 2020; onderzoeksmelding 4723307100).
- 200 m ten oosten van het plangebied is in 2017 archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd in het kader van een herontwikkeling aan de Ferdinand Huycklaan 9-11. Er is tijdens het onderzoek een intacte bodemopbouw aangetroffen, waarbij een oud plaggendek de top van het dekzand tegen recente verstoringen heeft beschermd. Het plaggendek zou hier een dikte hebben van circa 35-60 cm. Vanaf een diepte van 150 cm -Mv zijn verspoelde hellingafzettingen gevonden, die een oude humeuze lemige zandlaag afdekken (op 250-300 cm -Mv). De intactheid van de bodemopbouw vormde aanleiding voor vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven (Bouter en Moerman, 2017, onderzoeksmelding 4044332100). Tijdens het proefsleuvenonderzoek is vastgesteld dat er geen dekzand aanwezig was in het gebied, maar uitsluitend cryoturfbate verschijnselen in uitspoelingsmateriaal van de stuwwal. Resten van nederzettingen ontbreken, wel is los vondstmateriaal uit de Nieuwe tijd verzameld (Meyer, 2018).
- Op 290 m ten zuidwesten van het plangebied is op een uitgeregend pad een Romeinse munt gevonden (Kolonieweg, in 1960; vondstmelding 2843954100).

Informatie uit overige bronnen

Er is geen verdere aanvullende informatie verkregen over het gebied.

Archeologisch gezien valt uit de reeds uitgevoerde onderzoeken af te leiden, dat de aandacht voor de aanwezigheid van resten zich richt op de top van de dekzand- en stuwwalafzettingen en de mate van intactheid ervan. Hierin zouden resten aanwezig kunnen zijn vanaf het Laat-Paleolithicum. De intactheid van het de stuwwalafzettingen wordt bepaald aan de hand van de aanwezigheid van sporen van bodemvorming (inspoelingshorizonten en verweringshorizonten, BC- en Bw-horizonten, zoals Soldaat en Bakker (2019) die hebben aangetroffen). Dergelijke horizonten hoeven echter niet altijd aanwezig te zijn. Ook waar geen sporen van bodemvorming aanwezig zijn of waar sprake is van een geringe aftopping van het dekzand of de stuwwalafzettingen kunnen nog grondsporen voorkomen. Deze kunnen soms namelijk zelfs dieper reiken dan de oorspronkelijke inspoelingshorizonten (zoals bijvoorbeeld paalkuilen, waterputten en afvalkuilen). Grondsporen vormen hiermee het belangrijkste uiterlijke kenmerk van vindplaatsen in dit gebied (en niet vondstlagen, aangezien deze dus vaak zijn verploegd). Dat er vindplaatsen in de omgeving van het plangebied voor kunnen komen, blijkt uit de ligging van het terrein van zeer hoge waarde direct ten westen van het plangebied. Daar worden resten van nederzettingen verwacht in de periode vanaf het Neolithicum. Er moet echter ook rekening worden gehouden met de aanwezigheid van grafheuvels en begravingen (Fontijn e.a., 2010). Dit blijkt ook uit de aanwezigheid van een grafheuvel centraal op dit terrein (400 m ten westen van het plangebied (bron: Archis3).

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Landschapstype	Utrechts zandlandschap
Cultuurhistorische elementen	Nee
Aard historisch landgebruik	Bouwland
Historische bebouwing aanwezig	Nee
Bebouwing van cultuurhistorische waarde	Nee

Het grondgebruik, dat over de jaren heen in het plangebied heeft plaatsgevonden, kan zijn sporen in de ondergrond hebben achtergelaten. Enerzijds herbergen oude kaarten informatie omtrent voormalig landgebruik die inzicht kan geven in de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen (bijvoorbeeld historische boerenplaatsen en wegen), maar anderzijds ook in de negatieve effecten, die landgebruik op de oorspronkelijke bodem heeft gehad (en daarmee op eventueel aanwezige archeologische resten). Met dit laatste wordt niet alleen bedoeld op omwerking van de bodem door omwoeling, egalisatie, ontgraving en sanering, maar ook ophoging en ontwatering die kunnen hebben geleid tot verkleuring, verdroging en verstikking van de bodem.

Historische achtergronden van het cultuurlandschap en -situatie

De oudste bekende vermelding van Soest stamt uit de 11^e eeuw. De naam 'Soest' wijst vermoedelijk op de ligging van het oorspronkelijke dorp op de grens van hoog en laag, tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Eemvallei. Soest is een langgerekt brinkdorp, dat aan de voet van de oude akkers (de eng) is ontstaan. Het is een typisch eenzijdig wegdorp. De oorspronkelijke kern van Soest ligt op 500 m ten noorden van het plangebied, iets lager op de flank van de stuwwal. Het plangebied zelf ligt hoger op de stuwwal, de Enge Berg genaamd. Hier liggen ook de oude akkergronden (Blijdenstijn, 2015). Dit is ook goed te zien op topografische kaarten. De oudst geraadpleegde kaart is de Kadastrale Minuut uit 1811-1832. Het plangebied is hier onbebouwd en in gebruik als bouwland volgens de Oorspronkelijk Aanwijzende tafels (OAT; bijlage bij de Kadastrale Minuut). De huidige Kerkstraat is reeds ten zuidoosten van het plangebied aanwezig. Op een topografische kaart uit 1880 verschijnt er ten zuiden van het plangebied bebouwing, waaronder een molen (de Vliet, 1852; bron: www.molendatabase.org). Het plangebied blijft onbebouwd. Vanaf het midden van de 20^e eeuw verdicht de bebouwing langs de Kerkstraat, waaronder ook in het plangebied. In de loop van de jaren '70 en '90 van de 20^e eeuw breidt deze bebouwing zich uit tot de huidige omvang. Sindsdien is er weinig in het plangebied meer veranderd.

De historische situatie op topografische kaarten is weergegeven in figuur 3 tot en met 9.

Militair Erfgoed

Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) is het plangebied niet aangeduid als aandachtsgebied. Ook zijn er geen verwachtingen op militaire objecten, raketinslagen of aan de Wereldoorlogen gerelateerde verschijnselen (bronnen: www.ikme.nl; www.vergeltungswaffen.nl, www.bunkerinfo.nl; www.tracesofwar.com, www.explosievenopsporing.nl).

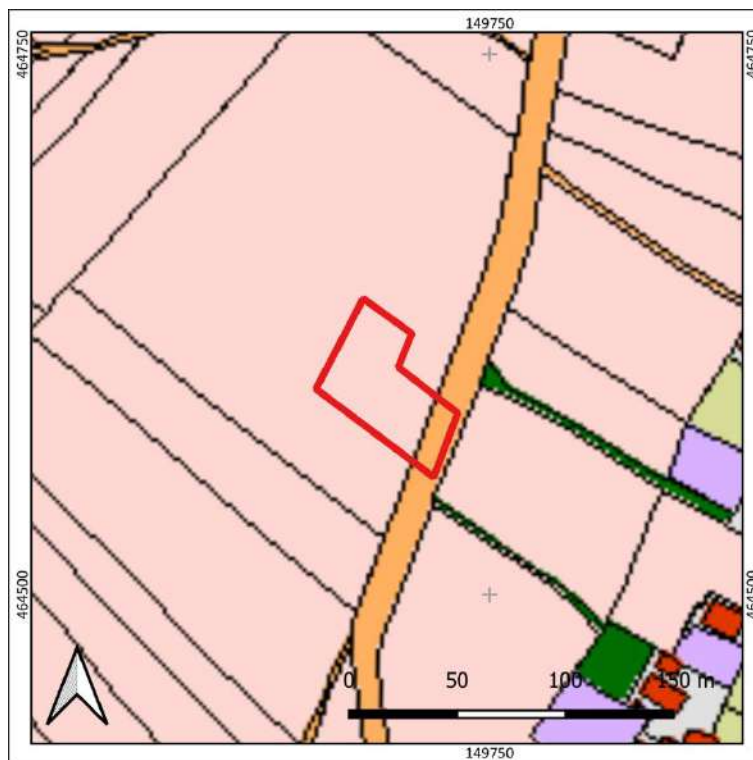
Ook op een luchtfoto uit 1944 zijn geen elementen waar te nemen (niet afgebeeld, bron: library.wur.nl).

Huidig gebruik en bodemverstoringen

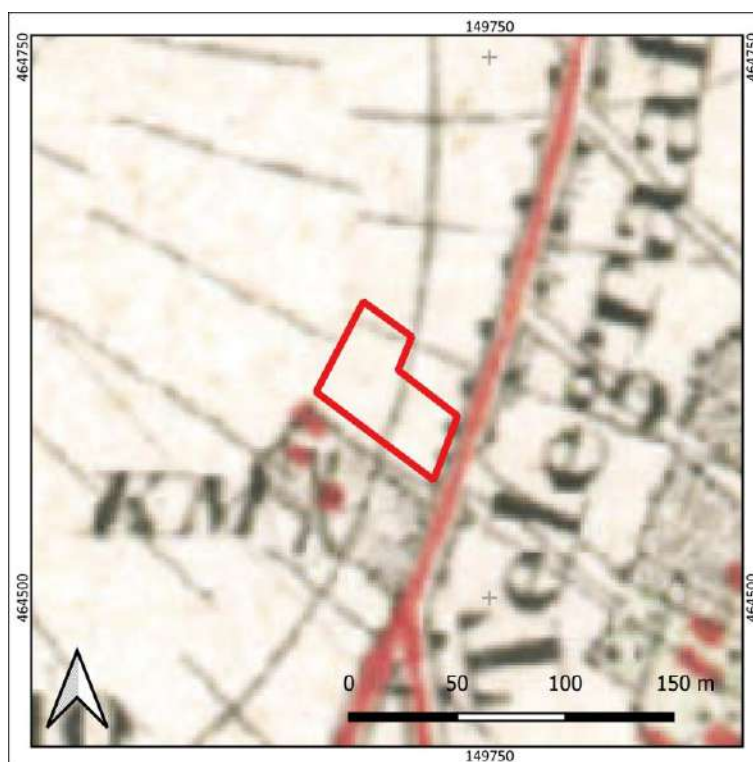
Het plangebied is grotendeels bebouwd met een winkelpand (figuur 10). Daaromheen ligt een parkeerplaats en ten noorden daarvan een hoger liggend grasland. Oude bouwtekeningen van het

winkelpand zijn niet beschikbaar, maar de verwachting bestaat dat als gevolg van de bouw van de kerk graafwerkzaamheden hebben plaatsgevonden die voor een aantasting van de ondergrond hebben geleid. Rondom het pand wordt in het zuidelijk deel van het plangebied afgraving vermoed. Dit valt af te leiden uit de trapsgewijze hoogteverschillen aan het maaiveld. Er heeft milieukundig onderzoek in het plangebied plaatsgevonden; hieruit blijkt dat nader onderzoek om de omvang en ernst van de verontreiniging nader te bepalen (bron: www.bodemloket.nl).

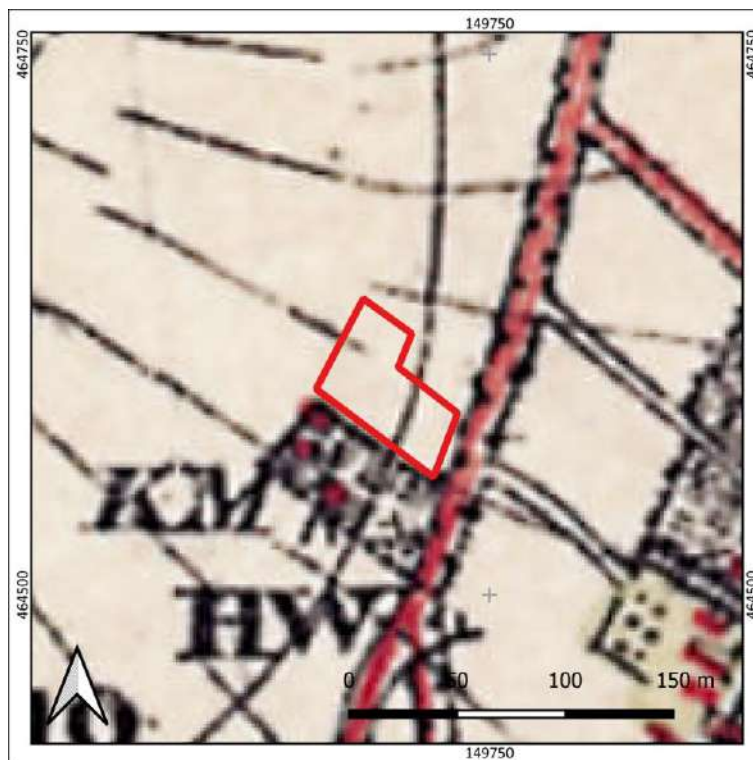
Meer aanwijzingen voor bodemverstoringen in het terrein zijn er niet.

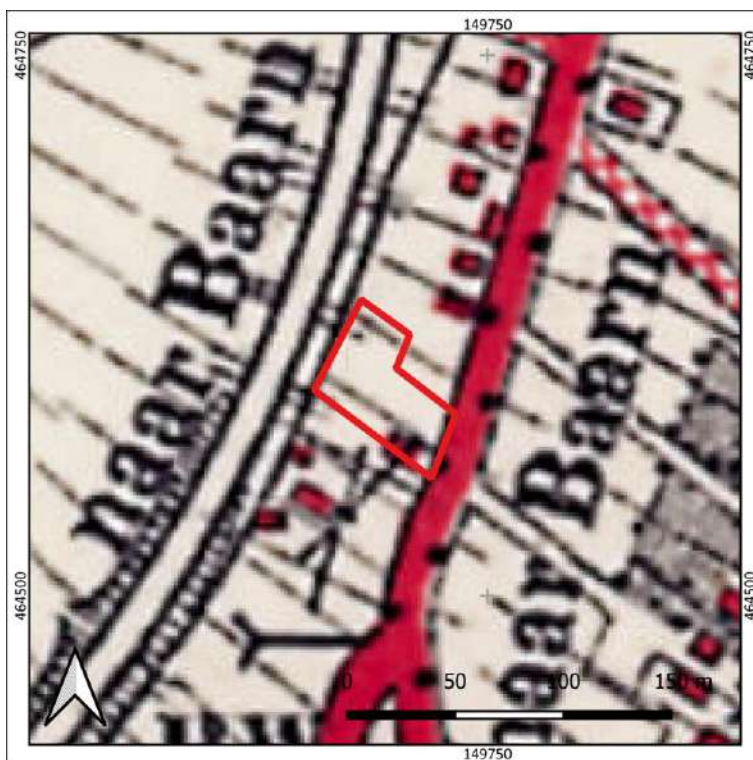
Figuur 3: Uitsnede van de kadastrale Minuut uit 1811-1832 (bron: www.hisgis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

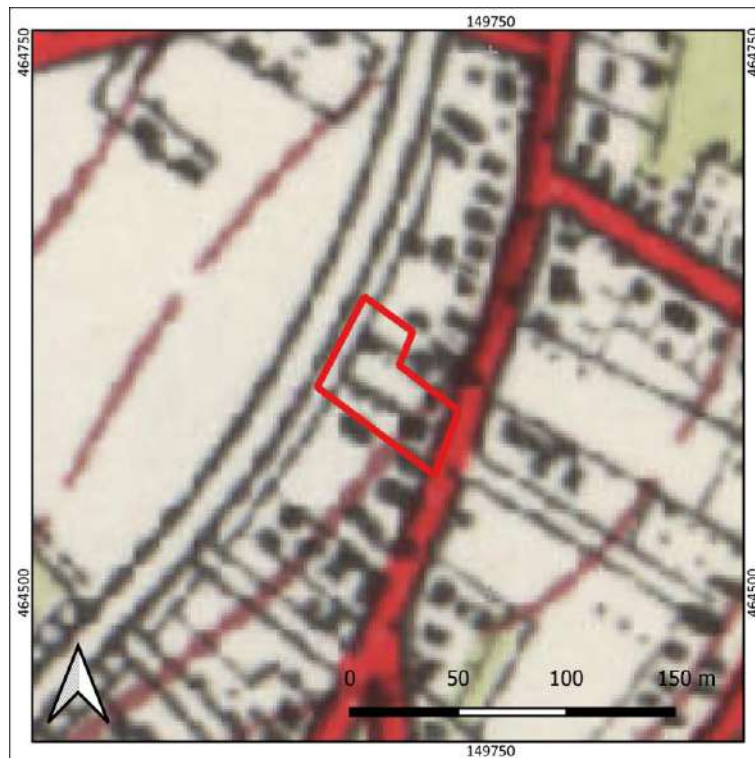
Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1880 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

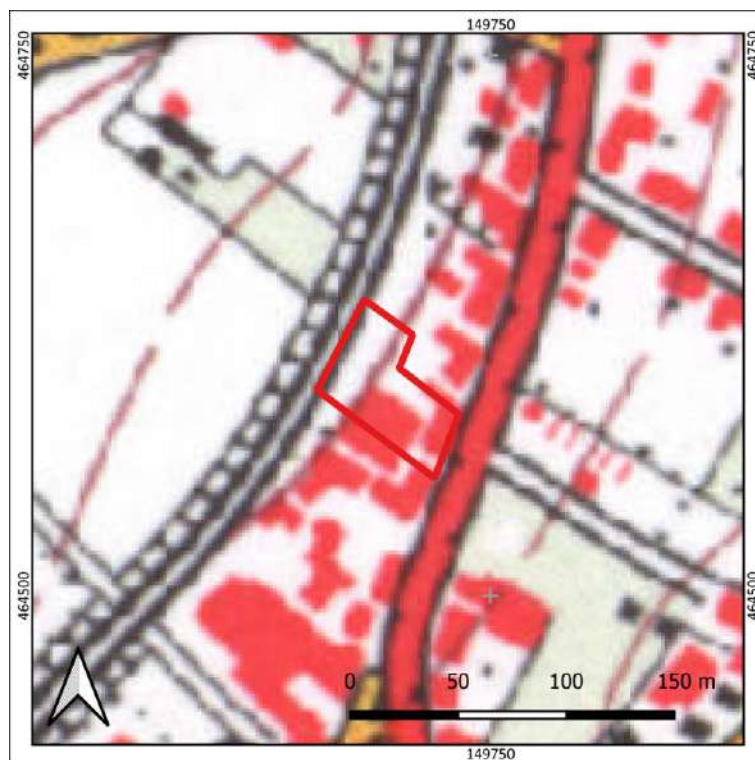
Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1900 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

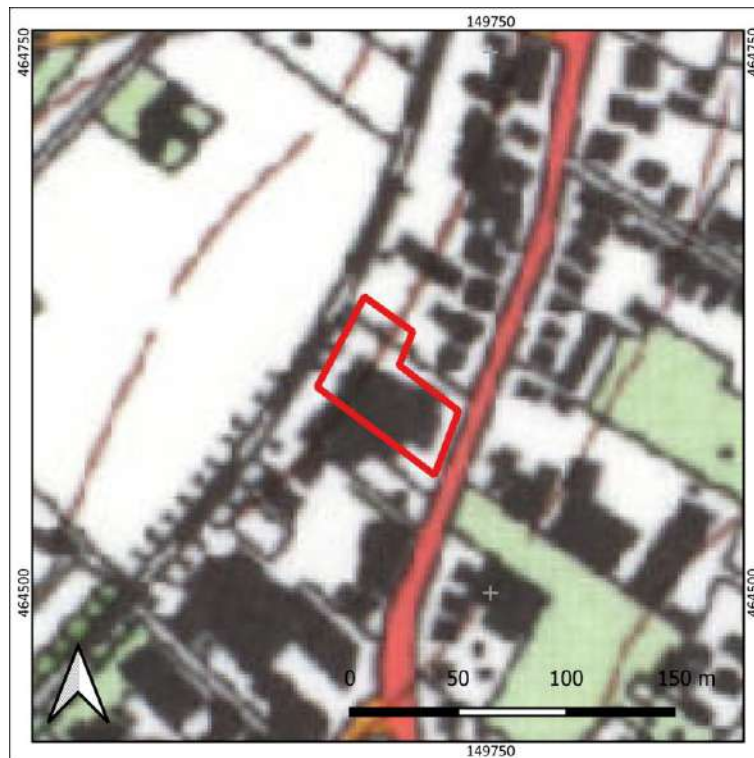
Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1925 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

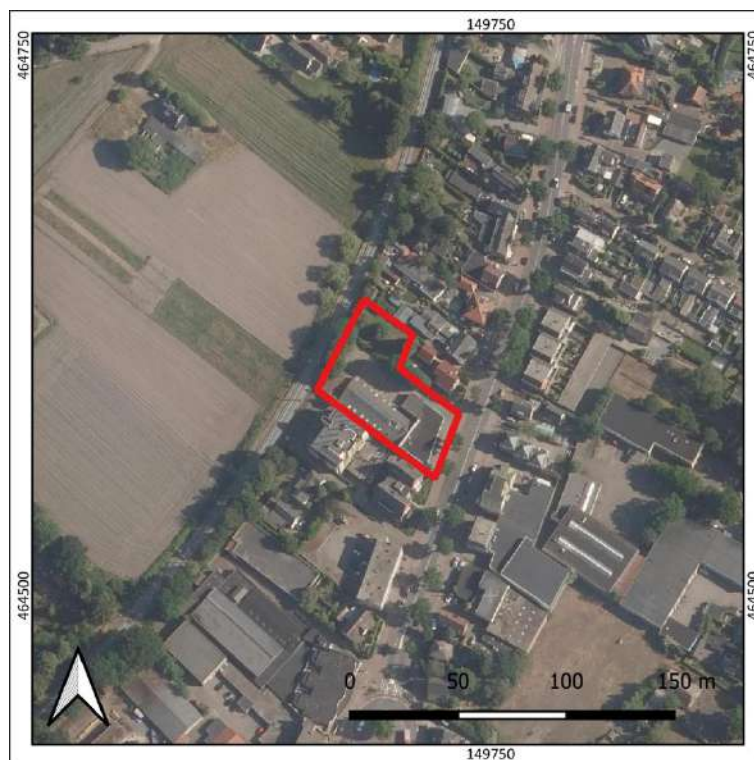
Figuur 7: Uitsnede van een topografische kaart uit 1955 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 8: Uitsnede van een topografische kaart uit 1975 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 9: Uitsnede van een topografische kaart uit 1995 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 10: Luchtfoto van het plangebied uit 2021. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.pdok.nl).

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de flank van een stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug ligt. Gezien de ouderdom van de gestuwde afzettingen van deze stuwwal is theoretisch gezien bewoning vanaf het Laat-Paleolithicum mogelijk geweest. Ook kan het, vanwege de hoge ligging een goede locatie zijn geweest voor het oprichten van grafmonumenten. Een voorbeeld hiervan (een grafheuvel) met bijbehorende sporen van een nederzetting bevindt zich zelfs direct ten westen van het plangebied en is in zijn geheel aangeduid als een terrein van zeer hoge waarde op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Het is zodoende aannemelijk dat ook in het plangebied bewoning kan hebben plaatsgevonden, mede vanwege de vergelijkbare landschappelijke ligging. De archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen is daarom voor het plangebied hoog.

Voor wat betreft resten uit de Nieuwe Tijd is de verwachting laag. Op basis van cultuurhistorische gegevens en topografische kaarten ligt het plangebied buiten de historische kern van Soest in een gebied van akkers. Er heeft op historische kaarten geen bebouwing gestaan in de eerste helft van de 20^e eeuw, waarmee het de verwachting is dat het in de periode ervoor (tot 1500) waarschijnlijk ook niet het geval is geweest.

Stratigrafische positie

Het archeologisch relevante niveau wordt gevormd door de top van de stuwwalafzettingen, mogelijk afgedekt met dekzand. Deze afzettingen bestaan hoofdzakelijk uit matig fijn tot matig grof zand. In de top van de afzettingen kunnen bodemhorizonten of restanten ervan aanwezig zijn die indicatief zijn voor zowel de aanwezigheid en diepteligging van archeologische resten als de mate van intactheid ervan.

Complextypen

In het plangebied kunnen nederzettingssporen worden aangetroffen, hetzij in de vorm van (seizoensgebonden) jachtkampementen, hetzij in de vorm van verhoogde huisplaatsen (boerderijen). Jachtkampementen kenmerken zich door een dichte vondstenstrooiing van onder andere fragmenten bewerkt vuursteen, hetgeen met name afhankelijk is van de langdurigheid en/of intensiteit van eventuele bewoning op die plek. De omvang ervan kan variëren tussen circa 100 en 1000 m². De aanwezigheid hiervan is in eerste instantie afhankelijk van de intactheid van de top van de stuwwalafzettingen in het gebied.

Archeologische resten uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen worden vooral verwacht in de vorm van huisplaatsen, die zich kenmerken door een concentratie van vuursteen en/of aardewerk, en huttenleem en grondsporen zoals paalgaten, afvalkuilen, greppels en waterputten, en grafheuvels, die zich kenmerken door uitsluitend grondsporen. Een site uit deze periode varieert in omvang tussen 500-2000 m². Ook deze waarden worden verwacht in de top van de stuwwalafzettingen. Wanneer de oorspronkelijke podzolbodem is afgetopt is een eventueel vondstenniveau al verdwenen en worden alleen nog (diepe) grondsporen verwacht.

De gespecificeerde archeologische verwachting is nader weergegeven in onderstaande tabel 1.

Prospectiekenmerken en zoekstrategie

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verworven resultaten is het in eerste instantie de vraag in hoeverre in het plangebied het archeologisch relevante niveau aanwezig is. Dit niveau, de top van de stuwwalafzettingen of afdekkend dekzand, kan namelijk als gevolg van de bouw van het bestaande pand in het plangebied zijn aangetast. Ook wordt afgraving in het gebied vermoed op basis van

hoogteverschillen van het maaiveld binnen het plangebied. Inzicht hierin is bepalend voor het vaststellen van (de hoogte van) de archeologische verwachting. Om dit te kunnen toetsen, dient de lithologische opbouw van de ondergrond en de mate van intactheid van de bodem te worden vastgelegd. Dit kan plaatsvinden door middel van een verkennend booronderzoek (Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase). Op grond van dit onderzoek kan dan een uitspraak worden gedaan of en in hoeverre archeologische resten te verwachten zijn. De methodiek voor deze vorm van onderzoek staat beschreven in Hoofdstuk 10.

Tabel 1: Gespecificeerde archeologische verwachtingstabel

Archeologische verwachting			Reden
1	Datering	Hoog	Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen
			Resten bevinden zich in de top van de stuwwalafzettingen of daarop gelegen dekzand. Het is onbekend of deze afzettingen in het plangebied nog intact aanwezig gaat zijn.
2	Complexiteit	Nederzettingen (jachtkamp), huisplaatsen, grafvelden, sporen van landgebruik	
3	Omvang	100-1000 m ² (omvang jachtkamp); 500-2000 m ² (omvang huisplaats, algemeen)	
4	Diepteligging	De top van de stuwwalafzettingen, hoe diep is nog niet bekend	
5	Gaafheid en conservering	+/-	De kans is groot dat een groot deel van de top van de stuwwalafzettingen door de bouw van de huidige bebouwing in het plangebied verstoord is geraakt. Ook wordt op basis van het AHN afgraving vermoed.
6	Locatie	Onbekend, op dit moment het hele plangebied.	
7	Uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren)	Vindplaatsen kenmerken zich naar verwachting door grondsporen.	
8	Mogelijke verstoringen	Zie .5.	

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd (conform het opgestelde Plan van Aanpak; Melman, 2022). De boringen zijn gebruikt om zowel de mate van intactheid van de bodem als de bodemopbouw zelf te bepalen. In totaal zijn in het plangebied zeven boringen gezet (boring 1-5).

De boringen hebben een diepte tot maximaal 160 cm –Mv en zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Deze beschrijvingen zijn terug te vinden in bijlage 8.

De boringen zijn gelijkmatig in het plangebied uitgezet, zodat een relatief goede spreiding van de boringen binnen het plangebied ontstaat. Aan de Kerkstraat konden geen boringen worden gezet. De natuurstenen tegels waren niet goed te verwijderen en er lagen diverse leidingen. Daar is dus geen boring verricht. De ligging van de boringen is opgenomen in bijlage 6. De coördinaten van de boorpunten zijn met een meetlint uitgezet en de hoogte is aan de hand van het AHN bepaald.

Veldwaarnemingen

Het plangebied bestaat uit een bedrijfsterrein met een winkelpand, waarachter een parkeerplaats ligt. Deze is verhard met klinkers. Aan de straatzijde liggen natuurstenen tegels. Ten noordwesten van het plangebied grenst het aan de spoorlijn, die circa 1,5-2,0 m hoger ligt. Dit geldt eveneens voor het noordelijk deel van het plangebied: hier ligt verhoogd een grasland, waarvan het maaiveld geleidelijk in oostelijke richting naar de Kerkstraat afloopt. De steilrand is weergegeven in bijlage 6. Ten westen van het plangebied is te zien hoe in het weiland ten noordwesten van de spoorlijn het maaiveld sterk oploopt.

Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek zijn weergegeven in figuur 11.

Figuur 11: Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (11-03-2022).

Bodemopbouw en lithologie

Op basis van het veldonderzoek is het plangebied in twee gebieden op te splitsen, te weten in een zuidelijk deel en een noordelijk deel. Deze splitsing hangt samen met de steilrand die centraal in het plangebied aanwezig is.

In het noordelijk deel is onder in boringen 1 en 5 sprake van matig fijn tot matig grof zand. Dit zand is kalkarm en matig tot goed gesorteerd. Deze afzettingen zijn geïnterpreteerd als dekzand, dat op de flank van de stuwwal ten westen van het plangebied is afgezet. De top van het dekzand bevindt zich op een diepte van 100-115 cm -Mv (9,9-9,4 m NAP). Hierin heeft in sommige boringen zich een oude verweringshorizont (BC-horizont) gevormd onder invloed van bodemvorming (boring 1, 5). Het betreft hiermee een restant van de oude oorspronkelijke top van het dekzand. De top van het bodemprofiel bestaat uit een ophogingspakket met twee lagen: de onderste laag betreft een homogene laag humeus zand, waarin kleine baksteenspikkels en enkele zandbrokjes aanwezig zijn. Deze laag is tussen circa 40/45 en 100/115 cm -Mv aanwezig en is geïnterpreteerd als een (oud) plaggendeek. Deze is waarschijnlijk al vanaf de Late Middeleeuwen op de akkers onder invloed van plaggenbemesting tot stand gekomen. De bovenste laag betreft een moderne verstoring, die bestaat uit een bouwvoor van sterk humeus zand, al dan niet vermengd met geel ophoogzand en baksteenpuin dat in het plangebied terecht is gekomen. De bovenste laag moderne verstoring is 40-45 cm dik.

In het zuidelijk deel bestaat de bodemopbouw vanaf een diepte van 35-80 cm uit grindhoudend sterk siltig zand (8,4 tot 8,6 m NAP). Het sediment kenmerkt zich tevens door het voorkomen van roestvlekken en is relatief stug. De afzettingen zijn geïnterpreteerd als gestuwde afzettingen. Waarschijnlijk liggen deze afzettingen ook onder het dekzand in het noorden van het plangebied, maar is deze in het zuiden door afgraving verdwenen. In plaats daarvan ligt er een circa 35-80 cm dikke laag ophoging van al dan niet humeus zand ten behoeve van de egalisatie en bestrating van het terrein.

Archeologische indicatoren

In boring 5, in het noordelijk deel van het plangebied zijn in de top van het dekzand drie kleine fragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen (figuur 12). De fragmenten zijn zwartgekleurd, broos en kenmerken zich door het voorkomen van kleine zandkorrels. Het aardewerk doet een datering Neolithicum-IJzertijd vermoeden. In de overige boringen zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.

Tabel 2: Archeologische indicatoren, gevonden tijdens het veldonderzoek

Projectnaam		Soest, Kerkstraat 56-58			
Projectcode		22010052			
<i>Beschrijver:</i>		<i>T. Nales</i>			
Boring	Diepte	Materiaal	Aantal	Datering	Bijzonderheden
5	120	aardewerk	3	NEO-IJZ	handgevormd, afgerond, oxiderend

Interpretatie

Op basis van het veldonderzoek is de archeologische verwachting van het plangebied op te splitsen in twee delen. Deze delen betreffen respectievelijk het zuidelijk en noordelijk deel van het plangebied en zijn weergegeven in bijlage 6. In het noordelijk deel van het plangebied is de oorspronkelijke bodemopbouw nog volledig intact. Tevens zijn daar archeologische indicatoren gevonden, waarmee het de bevindingen aansluiten met de informatie van het terrein van zeer hoge waarde ten westen van het plangebied. Dit deel heeft op basis van het onderzoek een hoge archeologische verwachting (deel 'hoge verwachting', bijlage 6). In het zuidelijk deel – de rest van het plangebied – geldt een lage archeologische verwachting. De veldwaarnemingen en de gegevens uit de boringen wijzen erop dat hier het terrein afgegraven is, waarbij alle eventueel aanwezige archeologische resten zijn verdwenen. Waarschijnlijk heeft deze afgraving plaatsgevonden ten behoeve van de aanleg van de bebouwing en het parkeerterrein in het plangebied (deel 'lage verwachting', bijlage 6).

Figuur 12: Foto van het aardewerk uit boring 5

11. Beantwoording onderzoeksvragen

1. Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?

Het plangebied bevindt zich op de flank van een stuwwal, die is afgedekt met dekzand.

2. Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante niveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?

Archeologische resten kunnen zich in de top van het dekzand bevinden of indien dit niet gevormd is, in de top van de stuwwalafzettingen. Uit het veldonderzoek blijkt dat er in het noorden intact dekzand aanwezig is op een diepte van 100-115 cm -Mv. Dit niveau is archeologisch gezien relevant, zeker aangezien er sporen van bodemvorming en resten aardewerk gevonden zijn. In het zuidelijk deel, waar ook de huidige bebouwing aanwezig is, is afgegraven. Hier liggen gestuwde afzettingen vanaf circa 35-80 cm -Mv. Hier zijn de afzettingen archeologisch gezien niet meer relevant te beschouwen.

3. In hoeverre zijn de archeologisch relevante niveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?

Zie antwoord vraag 2.

4. Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Op basis van de resultaten van het bureau- en booronderzoek is vastgesteld dat in het noorden van het plangebied sprake is van een hoge archeologische verwachting en in het zuiden van een lage archeologische verwachting op resten uit de periode Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen. Dit hangt samen met de mate van intactheid van die terreindelen.

12. Conclusie en Advies

Conclusie

- Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de flank van een stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug ligt. Gezien de ouderdom van de gestuwde afzettingen van deze stuwwal is theoretisch gezien bewoning vanaf het Laat-Paleolithicum mogelijk geweest. Ook kan het, vanwege de hoge ligging een goede locatie zijn geweest voor het oprichten van grafmonumenten. Een voorbeeld hiervan (een grafheuvel) met bijbehorende sporen van een nederzetting bevindt zich zelfs direct ten westen van het plangebied en is in zijn geheel aangeduid als een terrein van zeer hoge waarde op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Het is zodoende aannemelijk dat ook in het plangebied bewoning kan hebben plaatsgevonden, mede vanwege de vergelijkbare landschappelijke ligging. De archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen is daarom voor het plangebied hoog.
- Voor wat betreft resten uit de Nieuwe tijd is de verwachting laag. Op basis van cultuurhistorische gegevens en topografische kaarten ligt het plangebied buiten de historische kern van Soest in een gebied van akkers. Er heeft op historische kaarten geen bebouwing gestaan in de eerste helft van de 20e eeuw, waarmee het de verwachting is dat het in de periode ervoor (tot 1500) waarschijnlijk ook niet het geval is geweest.
- Op basis van het veldonderzoek is de archeologische verwachting van het plangebied op te splitsen in twee delen. Deze delen betreffen respectievelijk het zuidelijk en noordelijk deel van het plangebied en zijn weergegeven in bijlage 6. In het noordelijk deel van het plangebied is de oorspronkelijke bodemopbouw nog volledig intact. Tevens zijn daar archeologische indicatoren gevonden, waarmee het de bevindingen aansluiten met de informatie van het terrein van zeer hoge waarde ten westen van het plangebied. Dit deel heeft op basis van het onderzoek een hoge archeologische verwachting (deel 'hoge verwachting', bijlage 6). In het zuidelijk deel – de rest van het plangebied – geldt een lage archeologische verwachting. De veldwaarnemingen en de gegevens uit de boringen wijzen erop dat hier het terrein afgegraven is, waarbij alle eventueel aanwezige archeologische resten zijn verdwenen. Waarschijnlijk heeft deze afgraving plaatsgevonden ten behoeve van de aanleg van de bebouwing en het parkeerterrein in het plangebied (deel 'lage verwachting', bijlage 6).

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen om de huidige bebouwing te slopen en een appartementencomplex te realiseren. Op basis van het archeologisch onderzoek is echter voor een deel een hoge archeologische verwachting vastgesteld. In dit deel, het noordelijk deel van het plangebied zoals aangeduid in bijlage 6, kunnen vanaf een diepte van 10,1-9,6 m NAP (80 cm -Mv) archeologische resten aanwezig zijn. Het verdient daarom de aanbeveling om een vervolgonderzoek uit te voeren op die plek, wanneer daar graafwerkzaamheden dieper dan 60 cm -Mv gepland zijn. Hierbij is er rekening gehouden met een bufferzone van 20 cm. Dit onderzoek zou kunnen plaatsvinden in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, mogelijk zelfs met een doorstart naar een opgraving van dit deel van het terrein (478 m²). Voor een dergelijk onderzoek is een Programma van Eisen (PVE) nodig, dat op voorhand van het onderzoek door de gemeente Soest (als bevoegde overheid) moet zijn beoordeeld en goedgekeurd. Als bodemingrepen binnen 80 cm -Mv blijven, zijn eventuele maatregelen in principe niet nodig.

In de rest van het plangebied is de verwachting op archeologische resten laag. Voor dit zuidelijk deel van het plangebied ((deel 'lage verwachting', bijlage 6) adviseren wij in het kader van de voorgenomen nieuwbouw geen aanvullende maatregelen en om dit terreindeel voor wat betreft archeologie vrij te geven. Op het moment dat onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een

wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Soest).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Soest) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- Archeologische beleidskaart van de gemeente Soest
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- archis.cultureelerfgoed.nl
- www.kadastralekaart.com
- www.archieven.nl
- www.pdok.nl
- www.ahn.nl
- <https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/cultuurhistorische-atlas>
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (Stiboka)
- Geomorfologische kaart van Nederland
- www.bodemloket.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.kadaster.nl
- www.dinoloket.nl
- beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.topotijdreis.nl
- library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf
- www.ikme.nl
- www.tracesofwar.com
- www.euroradar.nl/explosieven-opsporing/ruimingskaart/

Lijst met afbeeldingen

Figuur 1 Ligging van het plangebied (bron: www.pdok.nl)

Figuur 2: Ontwerptekening van de toekomstige situatie (bron: De Bunte Vastgoed).

Figuur 3: Uitsnede van de kadastrale Minuut uit 1811-1832 (bron: www.hisgis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1880. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1955. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 7: Uitsnede van een topografische kaart uit 1975. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 8: Uitsnede van een topografische kaart uit 1995. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 9: Uitsnede van een luchtfoto uit 2021. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.pdok.nl).

Figuur 10: Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (11-03-2022).

Literatuur

Bakker, H., de, en J. Schelling, 1989. Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus, Wageningen.

Bakker, M.A.J., Den Otter, C. Weerts, H.J.T. 2003. Beschrijving lithostratigrafische eenheid. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO. Utrecht.

Berendsen, H.J.A., 2005. De vorming van het land. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Bouter, H.E. & S. Moerman, 2017: Ferdinand Huycklaan tussen 9 en 11, Soest, gemeente Soest. (IDDS Archeologie rapport 1972). IDDS Archeologie, Noordwijk.

Hartog, M.J., 2021. Soest, Ferdinand Huycklaan 22c. Gemeente Soest (UT). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase. Transect rapport 3602. Nieuwegein

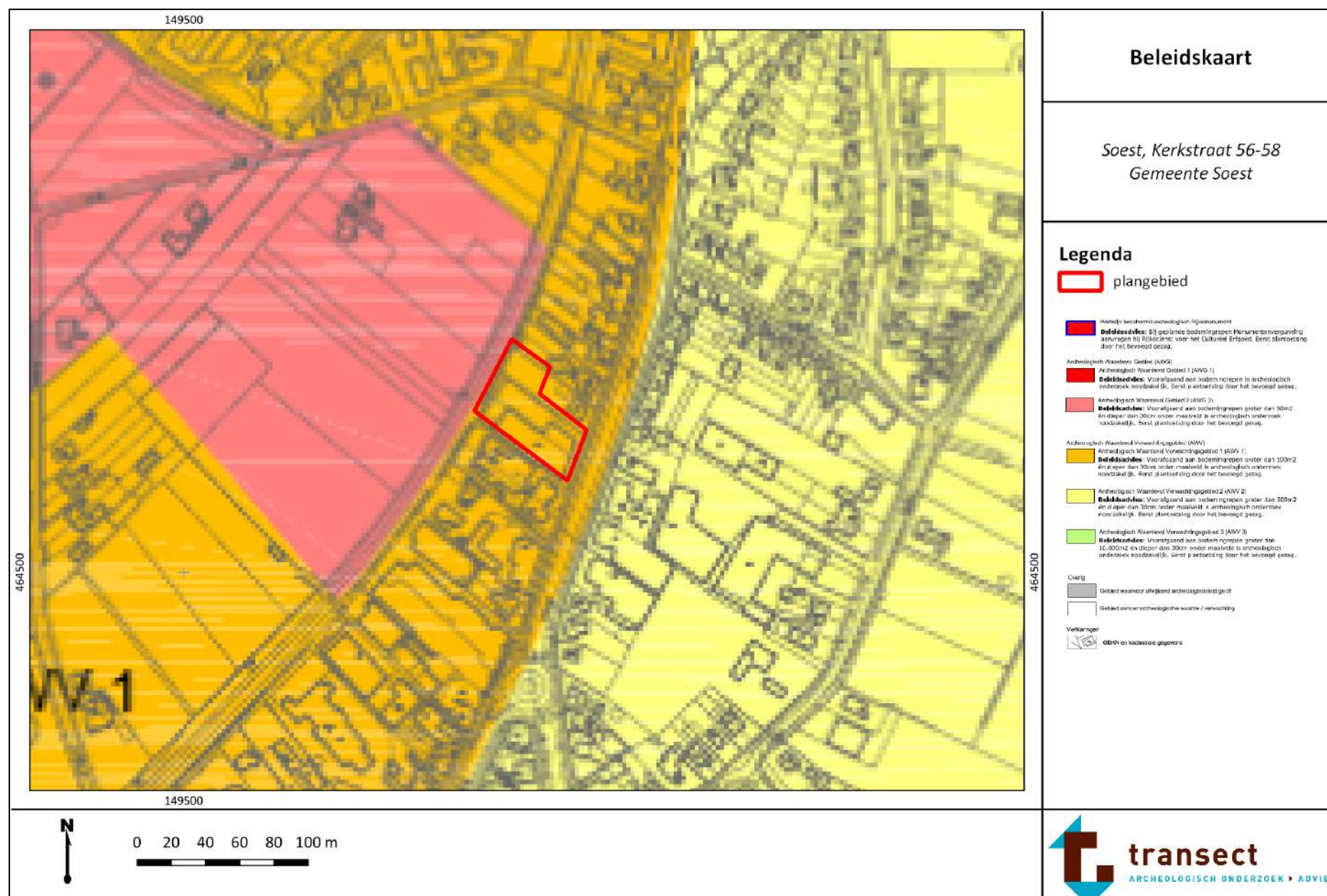
Kerkhoven, A.A., 2012: Woon-/zorgcentrum Ferdinand Huycklaan te Soest (gemeente Soest, prov. Utrecht). Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (verkennende fase, door middel van boringen) (Transect-rapport 171). Transect, Utrecht.

Leuving, J., 2018. Plangebied Soesterbergsestraat 2 te Soest, gemeente Soest: archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek).

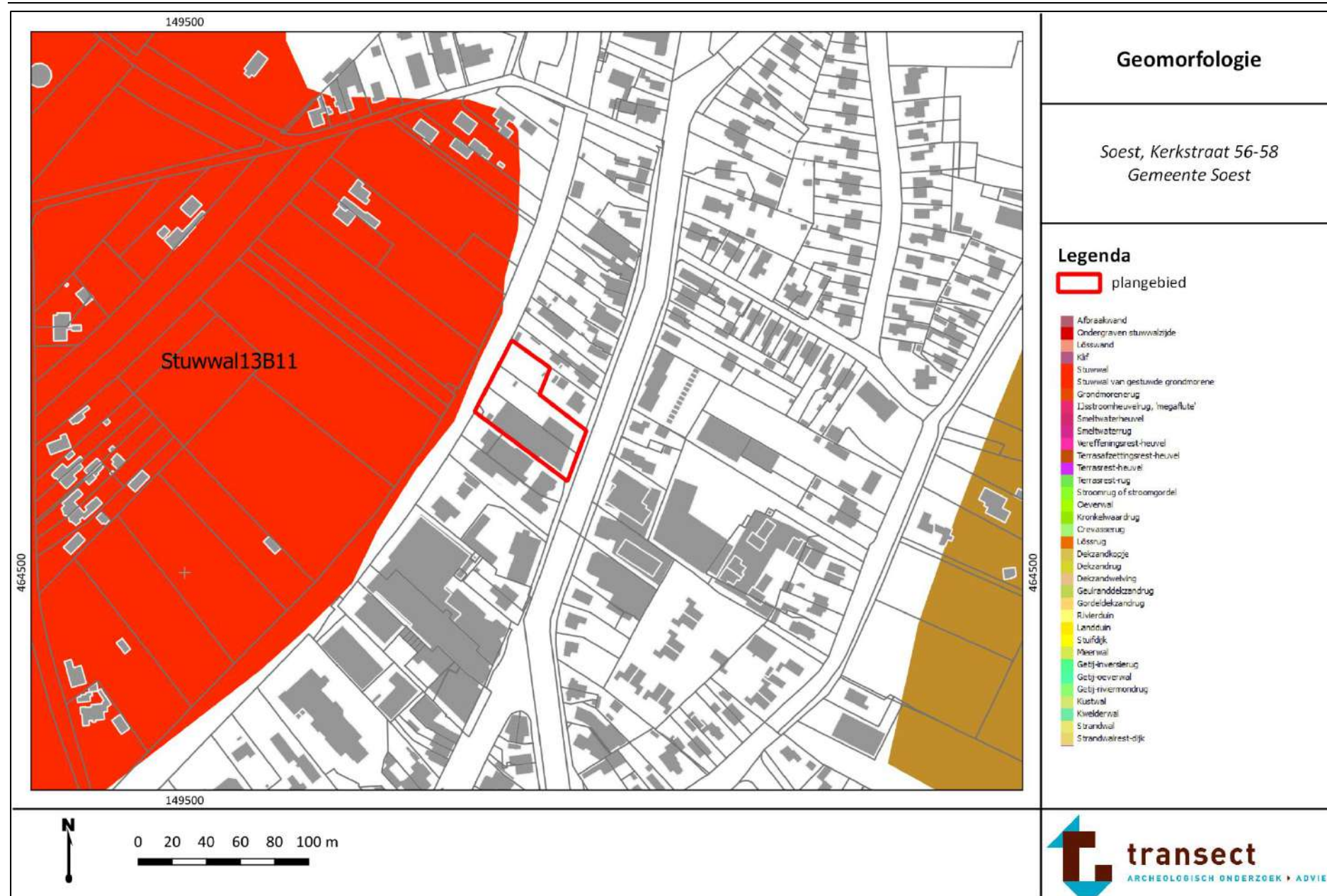
Meijer, Y., 2018: Ferdinand Huycklaan 9-11, Soest Gemeente Soest. (IDDS Archeologie rapport 2078). IDDS Archeologie, Noordwijk.

Soldaat, M. en A. Bakker., 2019. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, karterende fase. Soest, Plan Ferdinand Huycklaan Deelgebied B en C. Salisbury rapportage, Assen.

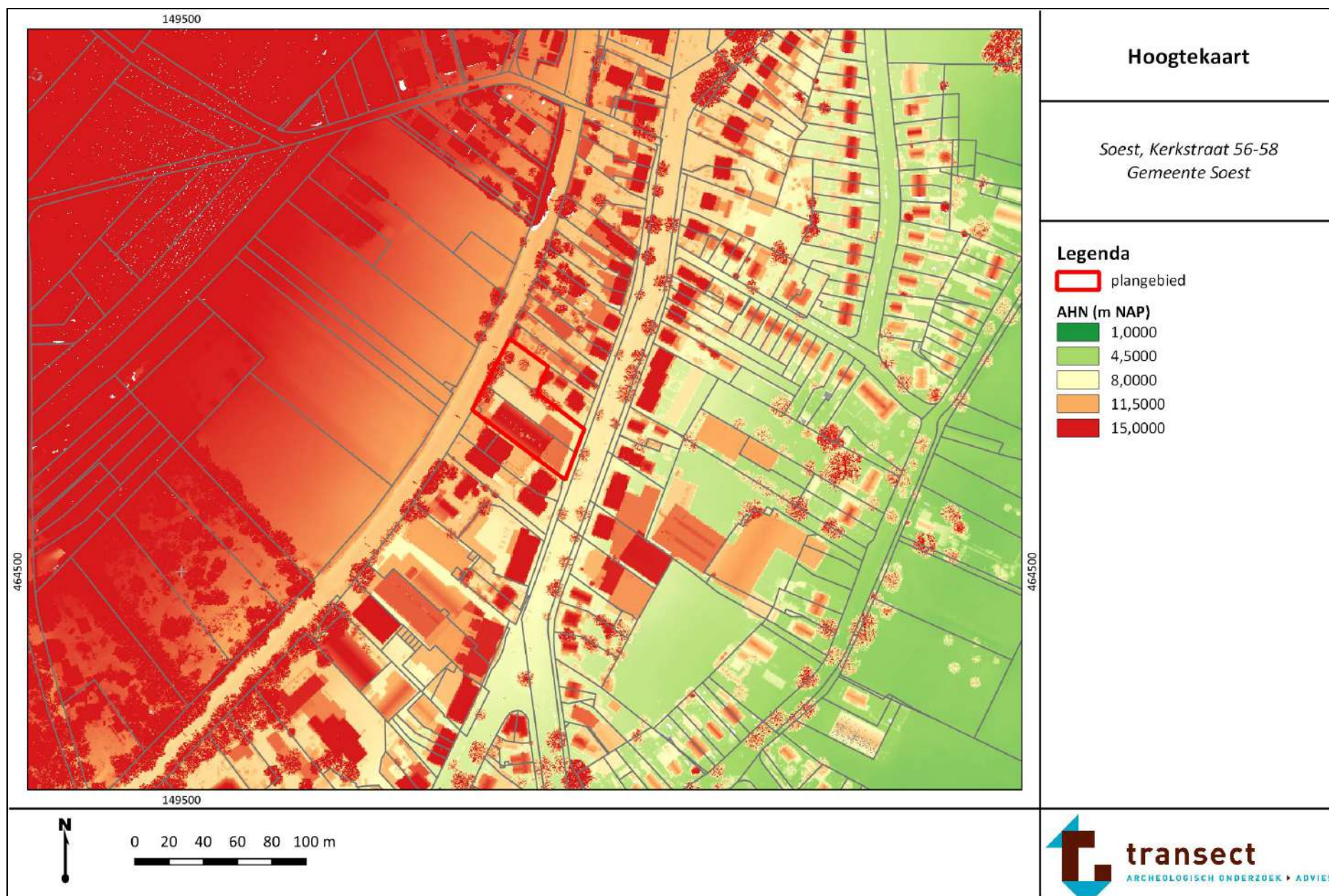
Bijlage 1: Archeologische beleidskaart van de gemeente Soest

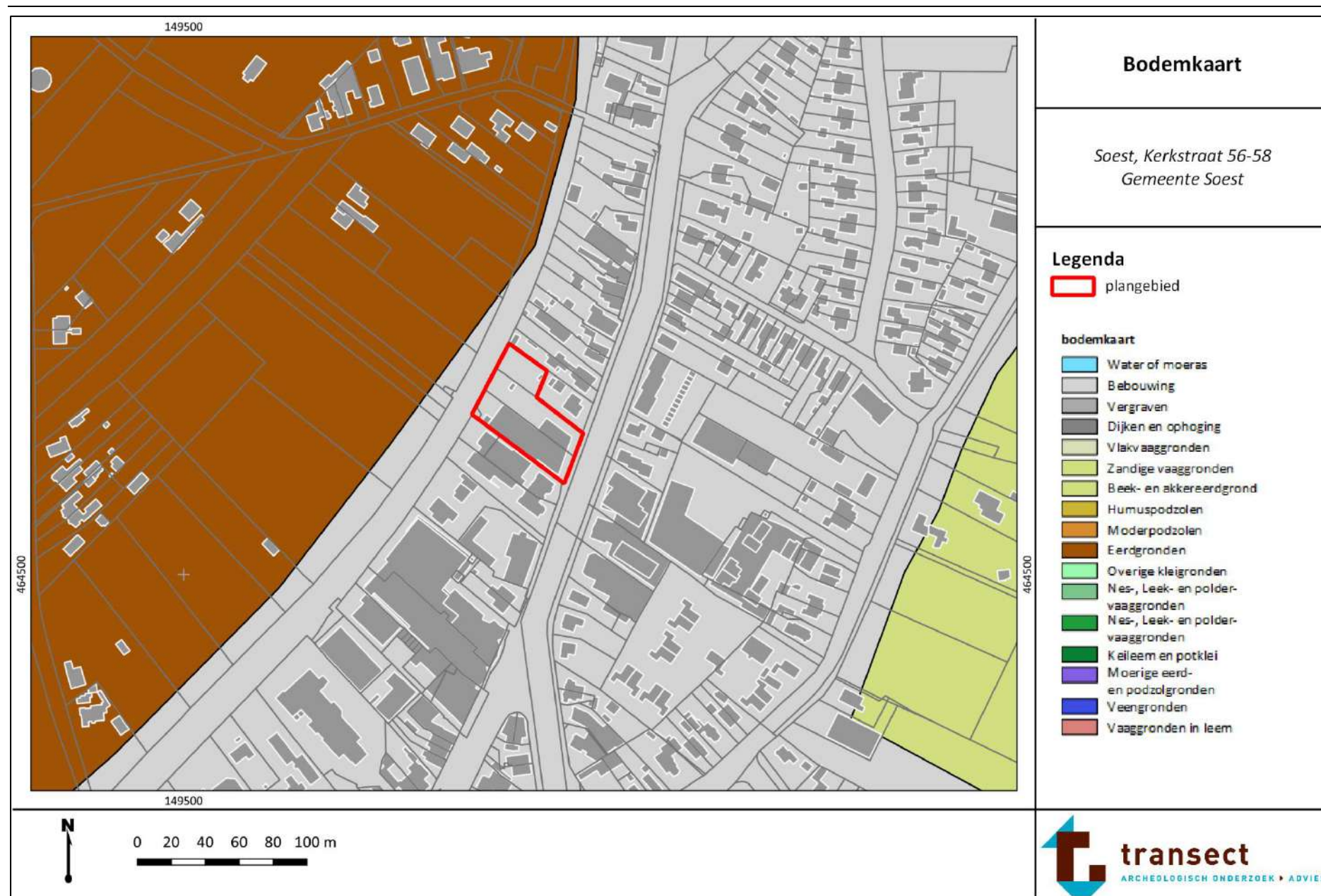
Bijlage 2: Geomorfologie

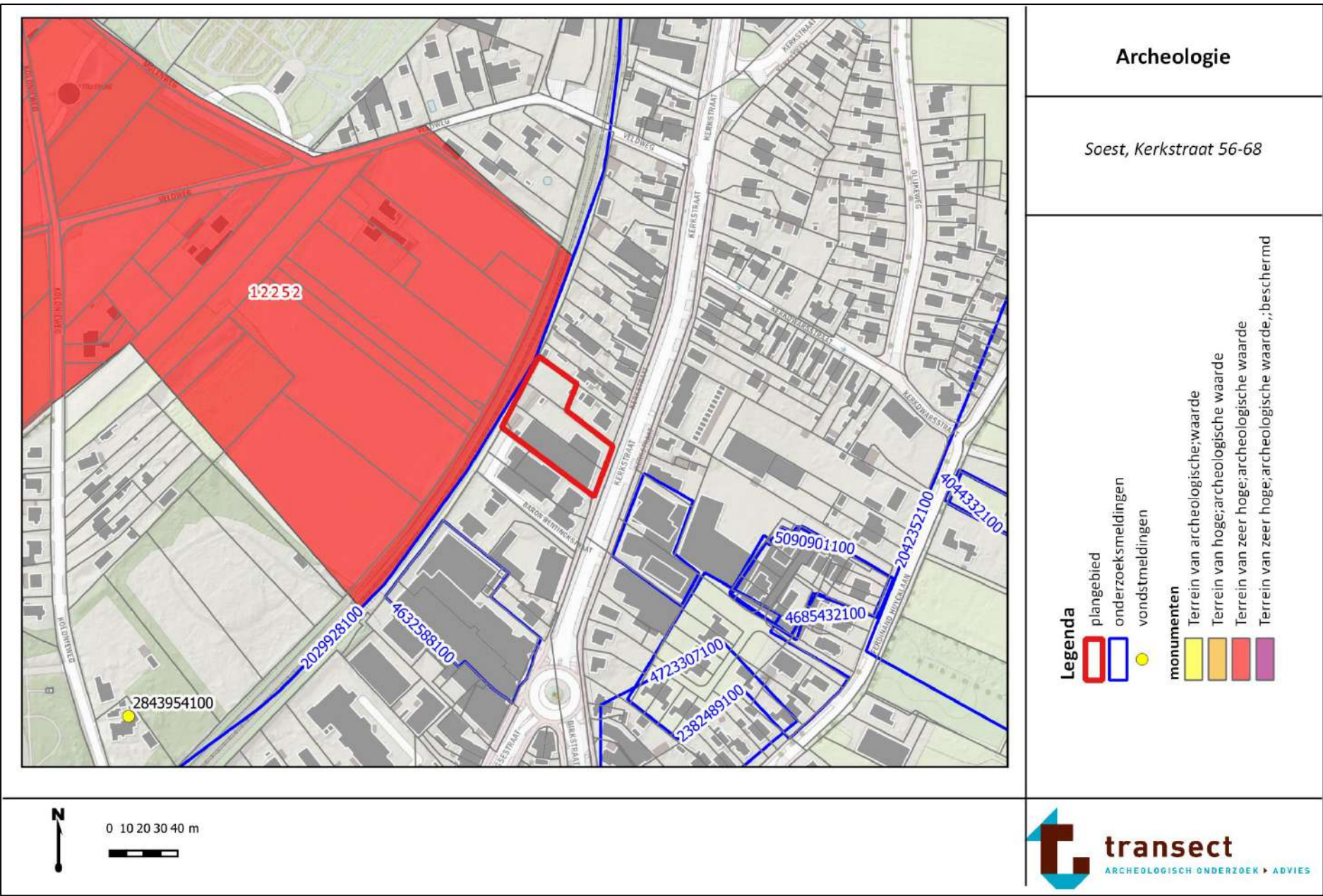
Bijlage 3: Hoogtekaart

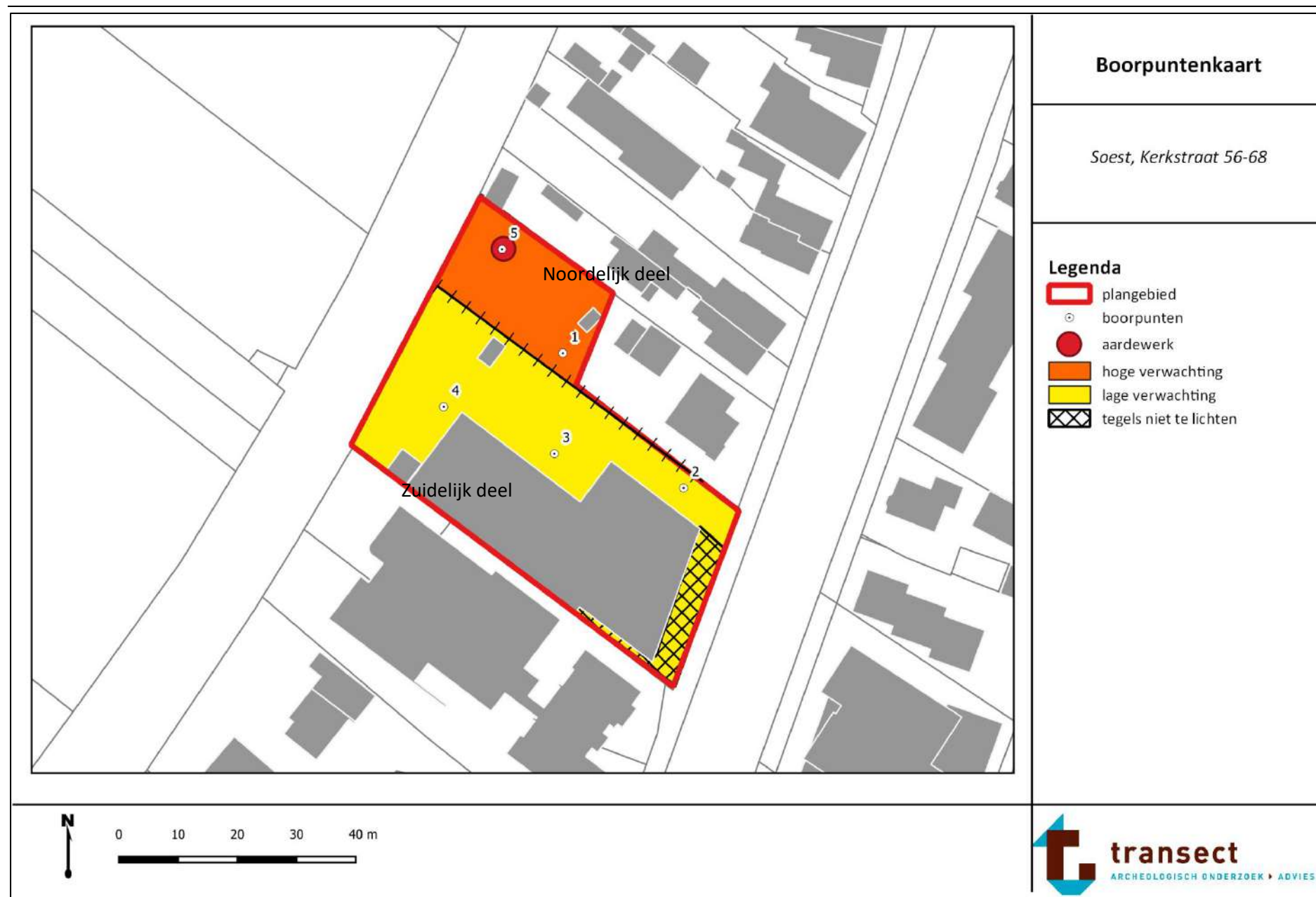
Bijlage 4: Bodemkaart

Bijlage 5: Archeologische informatie

Bijlage 6: Boorpuntenkaart

Bijlage 7: Foto's van boringen

Hieronder volgen enkele foto's van boringen 5 en 3.

Boring 5; Van links naar rechts, per 100 cm.

Boring 4: per 50 cm uitgelegd, van links naar rechts.

